

קונטרס

מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה

יגלה נוראות נפלאות ממעלת למוד התורה
הקדושה, ומי שפּרָגִיל עֲצָמוֹ לְלַמַּד תּוֹרָה,
אֲזִי יִרְגִישׁ מְתִיקוֹת כּוֹז, שְׁלֹא יִרְצֶה לְעֻזֹב אֶת
הַתּוֹרָה כֹּל יְמֵי חַיָּו.

בְּנוֹי וּמִסֵּד עַל־פִּי דְבָרֵי
רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָא, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ
רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דְבָרֵי תְלָמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נְפֵלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִיס לִיה
רַבִּי נֶתָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ
וּמִשְׁלָב בְּפִסְוִקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי
חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

הוּבָא לְדַפּוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֵסֵלָב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוהרא"ש נ"י אָמר, שְׁמִי שְׁמִכְנִיס בְּעֲצָמוֹ אֶת מְתִיקוֹת
הַתּוֹרָה, הוּא כְּבָר אֵינוֹ רוֹצֵה שׁוּם דְּבָר, אֲלֵא חֶפֶץ רַק
לְלַמֵּד; כִּי בְּאַמַּת אֵין לָךְ עוֹד נֶעֱם וְעֶרְבוֹת וּמְתִיקוֹת
בְּלַמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמִי שְׁמִכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ
הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמְרַגֵּישׁ מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה, אֵף פֶּעַם לֹא
יִרְצֶה לְעֻזְבָּה. וְלִכֵּן אֲשַׁרִּי מִי שְׁאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ בְּזֶה
הָעוֹלָם כָּלֵל, אֲלֵא מִתְמַיֵּד בְּלַמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֵינוֹ
מַחְסִיר יוֹם אֶחָד מִלַּמּוּדָה.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תשלט)

קונטרס

מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה

א.

אהובי, בני היקר! אין עוד מתיקות בעולם כמו "מתיקות התורה"; כי מי שמרגיש את "מתיקות התורה", כבר אינו רוצה שום דבר בעולם רק את התורה בעצמה, כי התורה היא חכמתו יתברך, ותכף ומיד כשאדם נכנס בחכמתו יתברך, אז נפתח לו אור ותשוקה חזקה לרוץ תמיד אחריו יתברך. לזאת, מי שרק מרגיש את "מתיקות התורה", הוא כבר אינו רוצה שום דבר; כי אין עוד מתיקות בעולם כמו "מתיקות התורה"; כי כשאדם זוכה ונכלל באין סוף ברוך הוא, ומבטל עצמו לגמרי לאין סוף ברוך הוא, אזי נכלל בעולם הזה כדגמת העולם הבא. ועל-כן אלו החכמים שזכו להרגיש "מתיקות התורה", לא רצו שום דבר של טעמי העולם הזה. כי ברגע שאדם מרגיש "מתיקות

התורה", הוא בודל מכל הבלי העולם הזה. לזאת, אהובי, בני היקר! ראה מה לפניך, אוצרי אוצרות של רוחניות אלקות מחכים לך — אם רק תעשה עצמך כשור לעל וכחמור למשא, ותשקד בלמוד התורה הקדושה, אף שבתחלה יבוא לך דבר זה מאד מאד קשה, פי החמר העב והגס של האדם מונע ממנו להשיג את אור הקדוש-ברוך-הוא, ולכן אינו טועם את "מתיקות התורה", אלא המתיקות נעשית לו מרה, והמר נעשה לו מתק, האור נעשה לו חשך והחשך נעשה לו אור, כמאמר הנביא (ישעיה ה, כ-כא): "הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתק ומתק למר, הוי חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים"; עם כל זאת אם תהיה עקשן גדול, ותעבד על עצמך, ותתיגע לשבת על מקום אחד, וללמד הרבה תורה בתמימות ובפשיטות גמורה, לבסוף תזכה שיזדכך גופך העב והגס, ותתחיל להרגיש "מתיקות התורה" הקדושה, ובו ברגע שתרגיש "מתיקות התורה" הקדושה, כבר לא תרצה לעזובה. כדגמת אדם, שמרגיש דבר מתק וערב לחך, כבר אינו רוצה לעזבו, ואוחז בו בכל כחותיו, כמו-כן ויותר מכן כשאדם זוכה להשיג את "מתיקות התורה", כבר אינו רוצה לעזוב את התורה הקדושה, שהיא חכמתו ותבונה. ולזאת ראה, אהובי, בני היקר, מה לפניך, ותמסר נפשך

לישב במקום אחד בקביעות עצומה, ותהיה עקשן גדול
מאד ללמד בכל יום מקרא, משנה, גמרא, מדרש,
הלכות ואגדות, ברייתות ותוספות, ויאיר לך האור אין
סוף ברוך הוא במחף תמיד, ותזכה לביטל את יצרך
הרע הבוער בך, כי "מתיקות התורה" שורפת את כל
הרע שנכנס בלב האדם.

ב.

אהובי, בני! אם היית יודע ומרגיש מה זה
"מתיקות התורה", אזי אף פעם בעולם לא היית
מפסיק ללמד, כי התורה — אין יותר מתק ממנה, כי
היא חכמתו יתברך, וככל שאדם נכנס בתוך חכמתו
יתברך, אינו רוצה לעזוב את "מתיקות התורה". ובאמת
עד שזוכים להשיג את "מתיקות התורה" עוברת על
האדם הרבה מרירות, כי טבע הגוף שאינו יכול לסבל
מתיקות, כי הפך אינו יכול לסבל מתק, הרע אינו יכול
לסבל טוב, החשך אינו יכול לסבל אור, ומאחר שאדם
חטא בכל מיני חטאים ועוונות, על-ידי-זה הגוף העכור
התגבר עליו, וממילא החשך והרע והפך התגברו עליו,
ולכן קשה לו לקבל את על התורה, ולהרגיש "מתיקות
התורה". לכן, אהובי, בני היקר, ראה למסר נפשך
פשוטו כמשמעו, ותשב במקום אחד, ותהיה עקשן

מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה

י

גְּדוּל מְאֹד לְלַמַּד בְּכָל יוֹם פָּרָק אַחַר פָּרָק מְשֻׁנּוּיּוֹת, וְדָף אַחַר דָּף גְּמָרָא, וְסִימָן אַחַר סִימָן שְׁלֶחֶן עָרוּף, וְדָף אַחַר דָּף זֶהר וְתְקוּנִים, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי הַעֲקָשָׁנוֹת הַזֵּו שֶׁתְּהִיָּה עֲקָשָׁן גְּדוּל, יִתְהַפֵּף הַחֲשֵׁף לְאוֹר גְּדוּל, וְהִרְע לְטוֹב, וְהִמָּר לְמְתִיקוֹת, וְתוֹכָה לְהַרְגִישׁ אֶת "מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה".

וְאֵל תִּחְשַׁב שְׁדַבֵּר זֶה בְּא בְּנִקְל, כִּי הַגּוּף מוֹשֵׁף תָּמִיד אֶל הַחֲשֵׁף, אֶל הִרְע וְאֶל הַמָּר, וְלִכֵּן צְרִיכִים לְהַתְגַּבֵּר עַל הַחֲשֵׁף וְהַמָּר, וְאִם יִהְיֶה עֲקָשָׁן גְּדוּל מְאֹד, לֹא לְהַנִּיחַ עֲצָמוֹ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפֵּן, אֲזוּ דִיקָא יוֹכָה לְ"מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה". וְזֶה עָבַר עַל כָּל הַצְדִּיקִים מִימּוֹת עוֹלָם, שֶׁבְּהִתְחַלָּה הָיָה לָהֶם מָר מְאֹד בְּחַיִּים, הָיָה לָהֶם מָר מְאֹד מְבִינֵי-אָדָם רְשָׁעִים שֶׁקָּמוּ עֲלֵיהֶם וְהִחֲשִׁיכוּ אוֹתָם, עַם-כָּל זֹאת הָיוּ עֲקָשָׁנִים בְּעֲקָשָׁנוֹת כָּל-כָּף גְּדוּלָה, שֶׁבְּשׁוּם פְּנִים וְאִפֵּן לֹא רָצוּ לְעוֹב עֲצָמָם, אֲלֹא הֶאֱמִינוּ בְּאִמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה, וְעַל-יְדֵי-זֶה סוּף כָּל סוּף נִתְהַפֵּף לָהֶם הַחֲשֵׁף לְאוֹר, הִרְע לְטוֹב, הִמָּר לְמֵתֵק, וְהַרְגִישׁוּ אֶת "מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה", וְתִכְף-וּמְדִד כְּשֶׁהַרְגִישׁוּ מְתִיקוֹתָהּ שֶׁל תּוֹרָה, כְּבָר לֹא רָצוּ לְעֲזוּבָהּ. לְזֹאת רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְפָנֶיךָ?! וְאִף שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶה בָּא לָךְ מְאֹד קָשָׁה — לְשִׁבֵת עַל מְקוֹם אֶחָד וְלִגְרַם פָּרָק אַחַר פָּרָק מְשֻׁנּוּיּוֹת, דָּף אַחַר דָּף גְּמָרָא, סִימָן אַחַר סִימָן שְׁלֶחֶן עָרוּף, דָּף אַחַר דָּף זֶהר וְתְקוּנִים, עַם כָּל זֹאת, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְזַכּוֹת לְ"מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה",

כְּמוֹ שֶׁזָּכְרוּ כָּל הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים, עָלֶיךָ לְהִיּוֹת עֶקֶשׁן
גָּדוֹל מְאֹד, וְאַף פַּעַם אֶל תִּתְּבַלְּבֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה
שְׁבַעֲוֹלָם. אֵינְךָ צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בֶּן אָדָם, וְאַף
שְׂאֵתָה רוּאָה שְׁבַנְי־אָדָם הוֹלְכִים בְּטֵל וְאֵינָם עוֹשִׂים
כְּלוּם, מַה לָּךְ וְלָהֶם?! כָּל אֶחָד יֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ, וְאַתָּה
תִּדְבִיק עֲצָמְךָ בִּ"מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה", וְאִז תִּרְאֶה לְאִיזָה
אוֹר תִּגִּיעַ. וּכְלָל זֶה תִּקַּח בְּיָדְךָ, שְׂאֵף פַּעַם אֶל תִּתְּבַלְּבֵל
מֵאַחֲרִים. מַה לָּךְ עִם אַחֲרִים?! תְּמִיד תִּרְגִּישׁ שְׂאֵתָה
גָּדוֹל מֵאַחֲרִים, וְאֵין מֵתָאִים לָךְ לְהִתְחַבֵּר לְיוֹשְׁבֵי קַרְנוֹת
וְהוֹלְכֵי בְטֵל. וְאִם תִּסְתַּכֵּל בְּצוּרָה כְּזוֹ עַל הַחַיִּים, אִז
הִרְעֵ יתְהַפֵּף לְטוֹב, הִפְרָ לְמְתִיקוֹת וְהַחֲשֵׁף יתְהַפֵּף לְאוֹר
גָּדוֹל. וְזָכַר כָּלֵל זֶה, כִּי תִצְטָרֵךְ לוֹ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וְזֶה
מַה שְׁעֵבֵר עַל כָּל הַצְּדִיקִים וְהַחֲכָמִים הַגְּדוֹלִים,
שֶׁהִתְנַסּוּ בַּהֲתַחֲלָה בְּנִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים, שֶׁהִרְגִּישׁוּ
מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת בְּחַיֵּיהֶם, וְעָמְדוּ עֲלֵיהֶם רְשָׁעִים
אַרוּרִים, שָׂרְצוּ רַק לְהַחֲשִׁיף לָהֶם אֶת הַחַיִּים, לְמַרַר אֶת
חַיֵּיהֶם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵם לֹא הִסְתַּכְּלוּ עֲלֵיהֶם, וְקִפְצוּ
וְדָלְגוּ עַל הַכֹּל, וְכָךְ זָכוּ לְהִיּוֹת גְּדוֹלֵי תּוֹרָה. לְזֹאת,
אַהוּבֵי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְהִיּוֹת מְגֹדוֹלֵי הַתּוֹרָה
וְלַחוּשׁ אֶת "מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה", אֶל תִּתְּבַלְּבֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה
שְׁבַעֲוֹלָם, וְאֶל תִּסְתַּכֵּל עַל אֶף אֶחָד, וְאֶל תִּתְיַחַס אֶל
הַזּוֹלָת הַרוֹצֵה לְמַנֵּעַ אוֹתָךְ מִלְּמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּכָל
מִינֵי טַעֲנוֹת וְתוֹאֲנוֹת שֶׁל הַבָּל הַבָּלִי הַבָּלִים, כְּאִלוֹ זֶה

לא נקרא למוד, וכאלו צריכים ללמד כף או כף, אל
 תסתכל עליהם כול בשום פנים ואפן. ואם תלך בצורה
 כזו, אז דיקא תצליח!

ג.

אהובי, בני! אם היית מרגיש "מתיקות התורה",
 אזי אף פעם בעולם לא היית רוצה להפסיק מלמוד
 התורה הקדושה, כי התורה יש בה ערבות ונעימות
 נפלאה מאד, אך לא כל אחד זוכה להרגיש את
 "מתיקות התורה", כי על זה צריכים לבקש הרבה את
 הקדוש-ברוך-הוא שיזכה לזה. כי התורה היא חכמתו
 יתברך, ובו ברגע שאדם לומד תורה, נכנס בתוך
 חכמתו יתברך, ואין לה עוד תענוג יותר גדול מתענוג
 זה. ועל-כן כל אלו שפבר הרגישו "מתיקות התורה",
 הם אף פעם אינם רוצים להפסיק ללמד תורה, אלא
 תמיד רצים אחריה, כי התורה הקדושה מתקה לכל
 ההולך בה. ולכן, אהובי, בני! מאחר שעדין לא זכית
 ל"מתיקות התורה", פי אורך זמן רב עד שמזככים את
 הגוף העב והגס, ומתחילים לחוש ולהרגיש "מתיקות
 התורה", לזאת, איעצך, בני, שתהיה עקשן גדול מאד,
 ותשב על מקום אחד בעקשנות גדולה, ואל תזוז משם,
 אלא תגרס פרק אחר פרק משניות, עד שתזכה לסיים

מִסְכָּתָא אַחַר מִסְכָּתָא בְּמִשְׁנֵיּוֹת, עַד שְׁתַּזְכָּה לְסִיּים שְׁשָׁה
סְדָרֵי מִשְׁנָה, וְכֵן תִּגְרַס דִּף אַחַר דִּף גְּמָרָא, עַד שְׁתַּזְכָּה
לְגַמֵּר פְּרָק אֶחָד, וְתִגְרַס פְּרָק אַחַר פְּרָק, עַד שְׁתַּזְכָּה
לְסִיּים מִסְכָּתָא אַחַת בְּגְמָרָא, וְתִגְרַס בְּעַקְשָׁנוֹת גְּדוּלָה,
עַד שְׁתַּזְכָּה לְסִיּים מִסְכָּתָא אַחַר מִסְכָּתָא, עַד שְׁתַּזְכָּה
לְסִיּים אֶת כָּל הַשָּׁס כְּלוּ, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מְאָדָם
הַזּוֹכָה לְסִיּים אֶת כָּל הַשָּׁס, וְנִמְשָׁךְ עָלָיו צָלָם אֱלֹקִים,
וּמְאִירָה בּוֹ הַשְּׂכִינָה. וְכֵן בְּשִׁלְחַן עָרוּךְ, תִּגְרַס בְּכָל יוֹם
סִימָן אַחַר סִימָן שִׁלְחַן עָרוּךְ מִהִתְחַלְתּוֹ, עַד שְׁתַּזְכָּה
לְסִיּים אֶת כָּל חֻלְקֵי אֲרַח חַיִּים, וְאֵז תִּתְחִיל יוֹרָה דְעָה,
וְתִהְיֶה עֲקָשָׁן גְּדוּל לְסִיּים סִימָן אַחַר סִימָן, עַד שְׁתַּזְכָּה
לְסִיּים אֶת כָּל חֻלְקֵי יוֹרָה דְעָה, וְאַחֲרֵי כֵן תִּתְחִיל חֻלְקֵי
אֶבֶן הָעֶזְרָה, וְתִגְרַס סִימָן אַחַר סִימָן, עַד שְׁתַּזְכָּה לְסִיּים
אֶת כָּל חֻלְקֵי אֶבֶן הָעֶזְרָה, וְתִתְחִיל לְגָרַס חֻלְקֵי חֲשָׁן
הַמְּשֻׁפָּט, וְתִתְחִיל לְגָרַס סִימָן אַחַר סִימָן, עַד שְׁתַּזְכָּה לְסִיּים
כָּל חֻלְקֵי חֲשָׁן הַמְּשֻׁפָּט, וּבְזֶה תִּסִּיּים אֶת כָּל ד' חֻלְקֵי שִׁלְחַן
עָרוּךְ וְתִתְחִיל עוֹד פְּעַם, וְתִהְיֶה עַל זֶה עֲקָשָׁן גְּדוּל מְאֹד,
כִּי בִתְחִילָה לֹא תִּבִּין אֶפְלוּ פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים, אֲךָ אַל
תִּסְתַּכֵּל עַל זֶה, אֶלָּא תִּתְיַגַע בִּיגִיעוֹת אַחַר יִגִיעוֹת, וְאַל
תִּעְזֹב אֶת מְקוֹמָךְ, כִּי כָּל גְּדוּלֵי עוֹלָם הִתְיַגְעוּ בַּתּוֹרָה,
עַד שִׁזְכוּ לְהִרְגִישׁ אֶת "מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה", וְכֵן תִּתְחַדֵּיר
בְּעֲצָמָךְ, אֲשֶׁר הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא חֻכְמָתוֹ יְתִבְרַךְ,
וּכְכֹל שְׂאֵדָם מִתְיַגַע בַּתּוֹרָה, כֵּן מִמְּשִׁיךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו

וְחַיִּוֹת וּדְבָקוֹת הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ. וּבְפֶרֶט מִי שְׁזוֹכָה
 לְגַרְסַּת הַרְבֵּה דְפָּיִם זֶהָר וְתַקוּנֵי זֶהָר, אֲשֶׁר הַלְמוּד הֵזֶה
 מְזַכֵּךְ אֶת הַנֶּפֶשׁ מִכָּל מִינֵי חֲלָדָה. כִּי לְמוּד סוּדוֹת
 הַתּוֹרָה מְזַכֵּךְ אֶת הַנֶּפֶשׁ לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן אֶפְלוּ אַמְרֵיהָ
 בְּעֶלְמָא שְׁאָדָם אוֹמֵר הַרְבֵּה זֶהָר וְתַקוּנֵי זֶהָר בְּגַרְסָה, זֶה
 מְזַכֵּךְ אֶת נַפְשׁוֹ. וְלִכֵּן רָאָה, אֶהוּבֵי, בְּנֵי הַיָּקָר, מֵה
 לְפָנֶיהָ, אֵל תִּהְיֶה בְּטָלָן, אִף שְׁאַתָּה עֲדִין בְּגִיל צָעִיר
 מְאֹד, וְהַיָּצָר הָרַע בּוֹעֵר בְּךָ מְאֹד לִילֶךְ לְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן
 בְּשִׁטּוֹת, זְכוֹר תִּזְכֹּר מֵה שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (קְדוּשֵׁין ל.): אָמַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּרָאֲתִי יָצָר הָרַע,
 בְּרָאֲתִי תוֹרָה תְּבַלִּין כְּנֻגְדוֹ; עַקֵּר הַתְּבַלִּין כְּנֻגְדֵי הַיָּצָר
 הָרַע זֶה רַק הַתּוֹרָה, וּכְכֹל שְׁאָדָם לוֹמֵד יוֹתֵר תּוֹרָה, הוּא
 מְזַכֵּךְ אֶת נַפְשׁוֹ וְהוֹרֵג אֶת הָרַע הַבוֹעֵר בּוֹ לְבַטֵּל אֶת
 הַזְּמַן; כִּי אֵין עוֹד דְּבָר הַמְּבַטֵּל אֶת הַזְּמַן כְּמוֹ הַדְּבָרִים
 הַבְּטֵלִים, הַמְּחַלְקֵת וְהַמְּרִיבֹת, הַפְּטָפוּטִים וְהַוּפּוּחִים,
 שְׂמֵתוּכָחִים וּמִתְקוּטְטִים וְחוֹלְקִים זֶה עַל זֶה, אֲשֶׁר זֶה
 גּוֹרֵם רַק צָרוֹת וְיִסּוּרִים. כִּי אִם אָדָם הָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד
 בְּד' אַמּוּתָיו, וְלֹא הָיָה אֲכַפֵּת לוֹ שׁוּם דְּבָר, אֶלָּא הָיָה
 בּוֹרַח תְּמִיד אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְהָיָה גּוֹרֵם בְּלְמוּד הַתּוֹרָה
 הַקְדוּשָׁה, אֲזִי אִף פַּעַם לֹא הָיָה מְסַתְכֶסֶף עִם אִף אֶחָד,
 וְהָיָה חַי חַיִּים נְעִימִים, עֲרֵבִים וּמְתַקִּים, וּמִכָּל שְׂכָן וְכָל
 שְׂכָן מִי שְׁזוֹכָה לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ בְּ"מִתִּיקוֹת הַתּוֹרָה",
 כְּבָר אֵינוֹ רוֹצֵה שׁוּם דְּבָר, רַק אֶת הַתּוֹרָה בְּעֲצָמָה. וְלִכֵּן

אשרי מי שמכניס בעצמו ידיעות אלו, שאז תמיד יגרס מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות ואגדות, בריתות ותוספות, ויזכה להיות רבוק בתורה הקדושה, ולא ירצה כבר לעזוב את התורה כל ימי חייו, לא בנעוריו ולא בזקנותו, כי "מתיקות התורה" לא תעזבנו להפסיק מללמד ולגרס בתורה הקדושה, אשרי לו!

ד.

אהובי, בני היקר! אם אתה רוצה לזכות להרגיש טעם התורה, עד שתפגס בך "מתיקות התורה", עליך לדעת, כי בהתחלה בא למוד התורה מאד מאד קשה, כי התורה תחלטה — מר ממות, מי שאינו רגיל ללמד תורה, קשה לו מאד מאד לשבת על מקום אחד, כי התורה זהו רוחניות, אור האין סוף ברוך הוא, והגוף זהו גשמיות, ובשביל זה הגוף הגשמי אינו יכול לסבל את אור התורה, והיצר הרע מתגבר על הגוף למנע ולעכב לקבל את האור הרוחני, שהוא התורה, על-כן עושה היצר הרע כל מיני פעולות שבעולם העקר לא ללמד תורה, כי יודע, שאם אדם ילמד תורה, ישבר את היצר הרע לגמרי. והיצר הטוב משפיע על האדם ללמד תורה, ומעורר אותו מאד, שלא יעזב את התורה הקדושה, וישקד בה, כי התורה היא החיות של הנפש,

וכיון שְאָדָם לומד תורה, הנפש מתדבקת אל קונה, וזה הריב שיש אצל כל אדם — היצר הרע מושכו אל השאול תחתית ומתחתיו, שיבטל את זמנו היקר, ולא ילמד תורה, ויפל מדחי אל דחי, עד שיאבד לגמרי ברוחניות ובגשמיות, לא-כן היצר טוב משפיע על האדם שיברח אל התורה הקדושה, שהיא חכמתו יתברך, וכיון שְאָדָם נכנס בחכמתו יתברך, נדבק לגמרי באין סוף ברוך הוא, בהקדוש-ברוך-הוא. לזאת, אהובי, בני היקר, תשתדל להיות עקשן גדול מאד, ותשב על מקום אחד, ואף שבא לך מאד מאד קשה ללמד תורה, כי אתה מרגיש כל מיני מרירות, ואתה נכנס בדכאון, כי קשה לך לקבל את התורה שהיא אור רוחני. לזאת, קבל על עצמך לשבת על מקום אחד ובעקשנות גדולה ללמד תורה, ואם תהיה עקשן, לא להמשיך אחר היצר הרע המסיתך לא ללמד תורה, אז תרגיש את "מתיקות התורה", כי היצר הטוב יטעים לך את "מתיקות התורה". אבל אם, אהובי, בני, תמשיך אחר היצר הרע, אזי במקום להרגיש את "מתיקות התורה", תפגס בדכאון, ותהיה תמיד עצוב, ותסתובב נע ונד בלי שום דבר, ותבטל את זמנה היקר, וכך תעבר עליך מרירות ומרירות, חס וחלילה, כמו גלגל; מצד אחד — תאבד את החשק ללמד תורה, ומצד שני — יפגס בך דכאון ומרירות וריקנות, ולא תדע מה לעשות

עם הזמן, ותעלה מקומה לקומה ותסתובב בחוץ
 בקצור, ותצא להסתפל על זה ועל זה, ותחוש עצמה
 כבבית-סתר, וחייה יהיו מרירים, לא-כן אם תשמע
 לעצת היצר הטוב, תמיד תדבק בתורה, ולא תרצה
 כלום, רק את התורה, כי תרגיש את "מתיקות התורה",
 ותשב ותגרס בתורה, בגמרא, ותרגיש את כל הטעמים
 בתורה, כי התורה היא אור אין סוף, חכמתו יתברך
 הגנוזה בה, וכל דף גמרא שאדם לומד, הוא ממשיך
 על עצמו אור וזיו וחיות אלקית, כי הגמרא הקדושה
 היא תורה שבעל-פה, ובה גנוז אור רוחני, אף מלבשת
 בלבושים, וצריכים להתעמק בפנימיות התורה, עד
 שיסיר ממנו הלבושים, וירגיש את האור הגנוז והטמון.
 ואשרי מי שזוכה להרגיש אור אין סוף בתורה למוד
 גמרא, וימשכו עליו הד' מלאכי השמירה: ג' בריאל,
 מ'כאל, ר'פאל, א'וריאל, אשרי לו!

ה.

אהובי, בני! זכר היטב, ותכניס בלבך שמה
 שנשאר מהאדם בזה העולם — רק התורה שלמד; כי
 התורה היא חכמתו יתברך, וככל שאדם לומד יותר
 תורה, כך נכנס יותר בחכמתו יתברך. ולזאת הצדיקים
 שלמדו כל-כך הרבה תורה, עד שנכנסו בחכמתו

יתברך, ומחמת שנכנסו בתוך חכמתו יתברך, לכן
 נתגלו להם כל הרזים וסתרי העולם, הנספרות שבזה
 העולם, נתגלו לאלו תלמידי החכמים והצדיקים
 העוסקים בתורה, עד שעשו אותות ומופתים בעולם, כי
 תפלתם נתקבלה בשמים, מאחר שנכנסו בתוך חכמתו
 יתברך, שהיא התורה הקדושה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב',
 סימן מב). לזאת, אהובי, בני! ראה מה לפניך, אל יטעה
 אותך יצרך: "אלך ואתגרה בשנה, ואבטל את הזמן
 בשיחות ובדברים בטלים", כי חבל על הזמן היקר
 שאתה יכול ללמד בו תורה; כי אם אדם היה יודע
 איזה שזכר מקבלים על למוד תורה, אז היה עוסק
 בתורה ביום ובלילה, ולא היה מפסיק ללמד; כי אצל
 הקדוש-ברוך-הוא מאד מאד חשוב למוד התורה
 הקדושה, ואף שחטא אדם כל החטאים שבעולם, אם
 קבע לעצמו קביעות ללמוד תורה, הקדוש-ברוך-הוא
 מוחל לו על כל עוונותיו (עין מנחות קי.). לזאת, אהובי,
 בני היקר! ראה להתמיד בלמוד התורה הקדושה, ואל
 תדחף מיום ליום, כי כבר אמר החכם מכל האדם (משלי
 כז, א): "אל תתהלל ביום מחר, כי לא תדע מה ילד
 יום"; אדם חושב שיש לו זמן מחר ללמוד, ולבסוף
 נסתלק ביום הזה בלי כלום. ולכן אסור לדחף מיום
 ליום, אלא כל יום ויום צריכים לדעת, שהיום הזה כבר
 אף פעם לא יהיה בחיים, ואת היום הזה לא אוכל

לְהַחְזִיר בְּשׁוּם כֶּסֶף שֶׁבְּעוֹלָם. לְזֹאת, אֲשֶׁרִי מִי שְׁאִינוּ
מְטַעַה עֲצָמוּ כָּלֵל, אֶלָּא מִתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא
חֻכְמָתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּכְכֹל שֶׁיִּלְמַד יוֹתֵר בְּחֻכְמָתוֹ יִתְבָּרֵךְ,
יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל טוֹב אֲמָתִי וְנִצָּחִי.

ו.

אֶהוּבִי, בְּנִי! אִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ מַה זֶה הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה, וְאִילוֹ שֶׁעֲשׂוּעִים גּוֹרֵם הָאָדָם בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת
בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אָזִי אֶף פַּעַם בְּעוֹלָם לֹא הָיִיתָ
עוֹזֵב אֶת עֲצָמְךָ, וְלֹא הָיִיתָ נִשְׁבֵּר מִשׁוּם דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם,
וְהָיִיתָ בּוֹרַח אֶל תּוֹךְ הַתּוֹרָה, כִּי מִי שֶׁמְרַגֵּישׁ "מִתִּיקוֹת
הַתּוֹרָה" כָּבֵר אִינוּ רוֹצֵה שׁוּם דְּבָר רַק אֶת הַתּוֹרָה
בְּעֲצָמָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חֻכְמָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהִיא מְלַבֶּשֶׁת
בְּדָבָרִים גִּשְׁמִיִּים וְחֻמְרִיִּים, וְכִשְׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה,
וּמִתְבוֹנֵן הֵיטֵב בְּמָה שֶׁלוֹמֵד, וּמְדַבֵּק עֲצָמוֹ בְּאוֹתִיּוֹת
הַתּוֹרָה, אָזִי מְאִיר עָלָיו אֹר וְזִיו וְחַיּוֹת וּדְבָקוֹת הַבוֹרָא
יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ. וּבְאַמַּת רַב בְּנֵי-אָדָם אֶפְלוּ שְׁלוֹמְדִים
תּוֹרָה, מְאַחַר שְׁאִינָם מְחַפְּשִׁים אַחַר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בְּעֵת לוֹמְדִים אֶת הַתּוֹרָה, לְזֹאת אִינָם מְרַגֵּישִׁים "מִתִּיקוֹת
הַתּוֹרָה"; כִּי אִם הָיוּ מְחַפְּשִׁים אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, אָז הָיוּ מְרַגֵּישִׁים אֶת מִתִּיקוֹתָהּ; כִּי הוּא
יִתְבָּרֵךְ מְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוֹל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה

היא לבוש לגבי אין סוף ברוך הוא, וככל שאדם מתבונן היטב מה שלומד, אז מאיר עליו אור וזיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו. לזאת, אהובי, בני היקר, ראה לפנות לבך מכל שטיות הבלי העולם הזה, ולא יהיה לך עסק עם שום ברִיה שבעולם, אלא התמיד בלמוד התורה הקדושה, ואל יחסר לך יום אחד מבלי למוד מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכה וקבלה, שעל-ידי-זה ימשך עליך אור עליון מהשמים. ואף שעכשו אתה אינך מרגיש שום "מתיקות בתורה", ואדרבה! קשה לך מאוד לשבת על מקום אחד, ונדמה לך כאלו מר וחשך לך, ואתה טועם אֶלֶף טעמי מיתה, בזה שאתה מכריח עצמך לשבת על מקום אחד, אף עליך לזכור, שזה רק בתחלה; כי קדם שאדם מרגיש "מתיקות התורה", הוא טועם כל מיני מרירות, וכבד וקשה לו מאוד לשבת במקום אחד, ורוצה רק לברוח, אבל ברגע שאדם מתחיל להתבונן בתוך רוחניות חיות אלקות הגנוזה בתורה, אז ניקא מתגלה עליו אור עליון מאוד. וזו היתה עבודתם של כל הצדיקים הקדושים, שבהתחלה היה להם מר מאוד, בשעה שהחלו ללמוד תורה, ומכל שכן שהיו צריכים לשבת בחדר לבד שעות על גבי שעות, עם כל זאת הכריחו עצמם לפנות לבם מכל הבלי העולם הזה, ואף שבא להם דבר זה קשה מאוד מאוד, להיות מבדדים מבני-אדם, ולשבת בחדר

נפרד ומבדד מבני-אדם, אבל מחמת שהיו עקשנים גדולים, זכו לשבר לגמרי את החומר שלהם, עד שזכו להרגיש "מתיקות התורה", וכל-כף היו דבקים בהקדוש-ברוך-הוא, עד שקשה היה להם להפריד עצמם מהתורה הקדושה כרגע, מרב תשוקה שהיתה להם לתורה הקדושה; כי מאחר שהרגישו כבר את "מתיקות התורה", אזי לא היו רוצים לעזבה בשום פנים ואפן. לזאת, אהובי, בני היקר! ראה להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ואף שפא לך דבר זה קשה מאד — לשבת לבד מבדד מבני-אדם, ראה להיות עקשן גדול, להתמיד בתמימות ובפשיטות, ותלמד הרבה מקרא, הרבה משנה, הרבה גמרא, הרבה הלכה, ואף שבהתחלה לא יקל עליך דבר זה, ועולם חשוך בעדך, כי דרך האדם להמשיך אחר הבטלה, עם כל זאת ראה, אהובי, בני, להחזיק מעמד בעקשנות הכי גדולה, ואז יתגלה עליך מלך הכבוד בעצמו, ותרגיש "מתיקות התורה", ולא תרצה לעזוב את התורה בשום פנים ואפן.

.ז

אהובי, בני! אם היית יודע מעלת התורה, היית לומדה יומם ולילה, כמו שכתוב (ירמיה לג, כה): "אם לא בריתי יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמתי"; כי

כל הבריאה עומדת רק על למוד תורה, ולא ברא
 הקדוש-ברוך-הוא את עולמו, אלא בשביל ישראל,
 שילמדו תורה. ומחמת שבני-אדם אינם יודעים מעלת
 למוד התורה, איך שכל העולם עומד רק על זה, בשביל
 זה מתרשלים מללמדה. כי באמת אם היה אדם יודע
 מה זה ללמד פסוק אחד בכ"ד ספרים, שהם התנ"ך,
 וללמד משנה אחת מששה סדרי משנה, או מימרא
 אחת מהגמרא, או הלכה אחת מהשלחן ערוך, איזה
 אור וזיו וחיות ודבקות זה ממשיך על האדם, אז היה
 מתמיד ללמד עוד פסוק ועוד משנה, ועוד מימרא ועוד
 הלכה, אך מחמת שבני-אדם אינם יודעים מעלתם
 בשמים, לכן יכולות לעבור שעות על גבי שעות,
 ומבטלים את הזמן היקר. ובאמת כל זמן שאדם מלבש
 בגוף הגשמי והחמרי אינו יודע מעלת התורה, לזאת
 רב בני-אדם מבטלים עצמם מלמוד התורה הקדושה,
 ועל-ידי-זה סובלים סבל גדול; כי כשאדם לומד תורה,
 על-ידי-זה כל הצרות והיסורים בורחים ממנו. וכמו
 שכתוב (תהלים צד, יג): "אשרי הגבר אשר תיסרנו יה
 ומתורתך תלמדנו, להשקיט לו מימי רע, עד יקרא
 לרשע שחת"; הינו אם עוברים על האדם יסורים
 שהקדוש-ברוך-הוא מיסרנו, והוא בורח אל תוף
 התורה, על-ידי-זה נשקטים לו ימי רע, וכל אלו
 הרשעים שרצו לעשות לו רע, נופלים באותו בור.

לזאת כל הצדיקים הדבוקים בהקדוש-ברוך-הוא, שיודעים מעלת התורה, בשביל זה מתמידים בה. ודבר זה קשה מאד להסביר לבני-אדם; כי כל זמן שאדם לבוש בלבוש הגשמי והחמרי, הגס והעב, לא יכול להרגיש מעלת "מתיקות התורה", כי הנשמה רוחנית והגוף גשמי, וכשאדם נמשך אחר תאוותיו, אז יש לו כחות לגוף להתגבר עליו, ומושכו אל חמריות ועביות וגשמיית, וכשאדם לומד תורה, נותן כחות לנשמה שלו להתגבר עליו, ומושכו אל רוחניות חיות אלקות, להיות דבוק בחי החיים בו יתברך; ועל-כן אשרי מי שאינו מטעה עצמו, אלא לומד בכל יום תורה, שעל-ידי-זה מכניע את החמר העב והגס שלו; כי על-ידי למוד התורה, נותן כח לנשמתו, שתוכל להתגבר על הגוף הגשמי; על-כן אשרי האיש המתמיד בלמוד התורה הקדושה. וצריך שתדע, אהובי, בני היקר, שייבא היום, שכל פסוק וכל משנה וכל מימרא וכל הלכה שלמדת בזה העולם, יהא לה לקרן נפלאה, ותתחרט מאד למה לא למדת עוד פסוק ועוד משנה ועוד מימרא ועוד הלכה, אבל כבר יהיה מאחר. לזאת ראה, אהובי, בני היקר, להיות חכם, ותחטף בכל יום עוד פסוק ועוד משנה ועוד מימרא ועוד הלכה, ואף שעכשו זה בא לה מאד מאד קשה, כי אין לה דבר הבא קשה לאדם כלמוד התורה הקדושה, כי התורה היא רוחנית וגופו

גשמי, ואין הגוף יכול לסבל את הרוחני, לזאת
 בני-אדם מתרשלים מלמוד התורה הקדושה, ותכף-
 ומיד כשפּרְגִישִים את "מתיקות התורה", אינם רוצים
 להפסיק ללמד. לזאת, אהובי, בני, ראה להתמיד
 בלמוד התורה הקדושה, ואם תתמיד בה מדי יום
 ביומו, ותמסר נפשך על למודה, על-ידי-זה תזכה
 להרגיש "מתיקות התורה" ולא תרצה לעזבה בשום
 אפן. ואף שעתה אינך מבין את זאת, אבל כדאי לך
 להאמין, שכל יום ויום יש כנגדו יום בשמים, וכפי
 רבוי הפסוקים שלומדים בזה העולם, וכפי רבוי
 המשניות שלומדים בזה העולם, וכפי רבוי המימרות
 שלומדים בזה העולם, וכפי רבוי ההלכות שלומדים
 בזה העולם, כך נדבקת נשמתו בשמים באור עליון,
 באור רוחני, ביום הזה שמלאת עם תורה, וכל זה ישאר
 לך לנצח, ותזכה לאור וזיו כזה, שלא תארף ושערף
 מימך. ומחמת שהקדוש-ברוך-הוא הלביש הכל
 בבחירת האדם, מזה בא שיש בני-אדם שבוחרים ללמד
 תורה, ויש הבוחרים לביטל מתורה. ועל-כן ראה אהובי,
 בני, להיות פקח, ותבחר רק בלמוד התורה הקדושה,
 ואז תהיה מבטח שלא יחסר לך אף פעם כלום; כי
 המתמיד בלמוד התורה הקדושה, הקדוש-ברוך-הוא
 מפרנסו בקלות, ואינו צריך להתנגע בעסקי העולם
 הזה, והקדוש-ברוך-הוא משפיע לו פרנסה בשפע,

ואינו צריך להתאמץ, לא-כן מי שמתרשל בלמוד התורה הקדושה, הוא נעשה עני ובעל חוב גדול, וצריך להסתובב כל היום והלילה ולהשיג ממון, וקשה לו מנשא. לכן, בני! ראה להיות פקח, ותתמיד בלמוד התורה הקדושה, ואז לא יחסר לך שום דבר בעולם; אשרי מי שמכניס דבורים אלו בתוך לבו, ואז טוב לו כל הימים.

ח.

אהובי, בני! אם אתה רוצה להצליח בחייהך, ראה להתמיד בלמוד התורה הקדושה, אשר אין למעלה ממנה; כי באמת מי שמרגיל עצמו ללמד תורה נצל מהיצר הרע, כי כן אומרים חכמינו הקדושים (קדושים ל:): אמר הקדוש-ברוך-הוא: בראתי יצר הרע, בראתי תורה תבלין פנגדו; ולכן כל מי שרואה שמתגבר עליו יצרו, עליו לברח אל התורה הקדושה, ויעשה לעצמו שעור כסדרן בין במקרא, בין במשנה, בין בגמרא, בין במדרשים ובין בשלחן ערוך, ועל-ידי למוד התורה, יזכה לקרר את יצרו הרע הבוער בו, וינצל מכל רע. לזאת, אהובי, בני! מאחר שעבר עליך בחייהך מה שעבר, ראה לעזוב את הכל, ותתחיל ללמד תורה בהתמדה רבה מאד. וכך אמרו חכמינו הקדושים

(תנחומא פי תשא כח): אָמַר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּתֵי בְיָדָךְ — בְּתֵי בְיָדֵי; בְּתֵי בְיָדָךְ — זו תורה, בְּתֵי בְיָדֵי — זו הַנֶּפֶשׁ, אִם אַתָּה מְשַׁמֵּר אֶת שְׁלִי, אָנֹכִי מְשַׁמֵּר אֶת שְׁלָךְ; נִמְצָא, מִי שְׁלֹמֵד תוֹרָה, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹמֵר עָלָיו. לָכֵן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנִי, לְהִתְמַיֵּד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה, וְעֹזֵב אֶת כָּל הַשְּׂטִיּוֹת שְׁלָךְ, וְתִתְחַיֵּל לְלַמֵּד תוֹרָה בְּהִתְמַדָּה רַבָּה מְאֹד, וּבִפְרֹט שְׁזַכְנוּ הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְשָׁלַח לָנוּ רַבִּי אֲמֵת כְּזֶה, רַבִּי נוֹרָא וְנִפְלָא כְּזֶה, רַבִּי שְׁגָלָה לָנוּ סֵדֶר-דְּרֵךְ-הַלְמוּד, שְׁאָדָם צָרִיף לְלַמֵּד כְּסֵדֶרֶן דִּיקָא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבִּי ז'ל (שיחות הר"ן, סימן עו); וְעַל-כֵּן כָּל מִי שְׁלֹמֵד עַל-פִּי סֵדֶר-דְּרֵךְ-הַלְמוּד שְׁל רַבְּנוּ ז'ל, יֵשׁ לוֹ חֶשֶׁק לְלַמֵּד כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה, וְתִמְיֵד צָמָא אַחַר הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה, וּמְרַגֵּישׁ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא חַיָּיו. וְלָכֵן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנִי, לְהַנִּיחַ כָּל הַהֶבְלִים וְהַשְּׂטִיּוֹת שְׁנֹדְבָקוּ בָּךְ, עַל-יְדֵי רַבּוּי עֲוֹנוֹתֶיךָ וְחַטָּאוֹת נְעוּרִים שְׁלָךְ, וְתִלְמַד בְּכָל יוֹם אֶת הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּשְׁרַף אֶת כָּל הָרַע שְׁנֹדְבָק בָּךְ, וְתִהְיֶה נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּאֵינן סוֹף בְּרוּךְ הוּא; כִּי הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה הִיא חֻכְמָתוֹ יְתֻבְרָךְ, וְכַפִּי שְׁאָדָם מְכַנִּיס עֲצָמוֹ בְּחֻכְמָתוֹ יְתֻבְרָךְ, כֵּן נִמְשָׁף עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחַיּוּת וְדִבְקוֹת הַבוֹרָא יְתֻבְרָךְ שְׁמוֹ; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁאֵינֹו מְטַעֵה עֲצָמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלֵל, וּמִתְמַיֵּד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה, שְׁאֵז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָא כָּל הַיָּמִים.